

кількість нормативних актів та листів ДПС, що перешкоджають збільшенню інвестицій та простоти сплати податків. З позитивних починань уряду згадуються повернення кримінальної відповідальності за незаконне ухилення від сплати податків і зборів, зокрема в економіці України 2013 року почався крутий занепад, з якого країна вибралася 2018 року. Саме тоді, за даними рейтингу, економіка України вийшла з найгіршої категорії «пригнічених» і відтоді вже три роки лишається серед «переважно не вільних» за рівнем економічних свобод.

Інформаційні джерела:

1. Wall Street Journal [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.wsj.com/>.
2. Heritage Foundation [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.heritage.org/>.
3. Показники економічної свободи України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki>.

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК: СУТЬ, ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ В СУЧАСНІЙ ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Проказюк М. Ю., здоб. вищ. осв.

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **Т.Я. Андрейків**
Львівський торговельно-економічний університет

В Україні податок на прибуток підприємств має вагомий фінансовий значення, а також широкі можливості для регулювання та стимулювання підприємницької діяльності. Держава за допомогою цього податку може здійснювати стимулюючий вплив на розвиток окремих галузей або регіонів, на виробництво пріоритетних робіт послуг та товарів, на розвиток конкурентних відносин та пошук інноваційної й інвестиційної діяльності тощо. Податок на прибуток завжди вважався головним фінансовим податком будь-якої країни.

Сьогодні податок на прибуток підприємств – один із найважливіших із групи прямих податків у податковій системі України. Цей податок має двозначний характер: з одного боку, він, як частина податкової системи, виступає специфічною формою виробничих відносин, у чому складається його суспільний зміст і з іншого боку, є

частиною національного доходу держави в грошовій формі, що характеризує його матеріальний зміст [1].

Питанням історії виникнення податку на прибуток, розуміння сутності та змісту податкових платежів як і у вітчизняній, так і у зарубіжній літературі присвячено чимало праць, зокрема І. Х. Озерова, М. П. Кучерявенка, О. Д. Данілова, І. В. Плішко, А. М. Поддєрьогіна [3].

Існує багато наукових шкіл, що вивчали прибуток, його вплив на розвиток, існування держави, її повноцінне функціонування, представники яких однакові в тому, що роль прибутку є виключною, незамінною, бо допомагає функціонуванню підприємств і як наслідок – існуванню держави. Так, науковці французької школи виходили із того, що прибутком можуть вважатися лише грошові надходження: «Без грошей немає прибутку». Англійський економіст Д. Рікардо стверджував, що прибуток і заробітна плата є складовими власності, що створюються тільки працею.

Податки мають багато вікову історію. Саме виникнення держави спричинило появу платежів та внесків до державної скарбниці для фінансового забезпечення виконання державою її функцій.

В різні періоди розвитку суспільства вводились різноманітні податки. Спочатку податки існували у вигляді безсистемних платежів, що носили переважно натуральну форму. З 1898 р. була введена система промислового податку за 4 класами місцевості та за розрядами підприємств, а також встановлений додатковий промисловий податок з капіталу та процентний збір з прибутків акціонерних та інших підприємств, що складав 0,15% від суми основних фондів. У 1918 р. податкова політика України складалась із 4-х прямих податків серед яких: поземельний податок, основний промисловий податок, податок на приріст прибутку, податок на нерухоме майно та 4-х непрямих податків. Проте прибутковий та промисловий податки збиралися дуже важко [3].

Прибутковий податок із господарських органів громадських організацій та споживчої кооперації був введений у 1923 році. Його ставка складала 25 % для господарських органів громадських організацій та 35 % – для споживчої кооперації, який щоквартально сплачувався з їх балансового прибутку [4, с. 112].

В Україні податок на прибуток почали застосовувати з 1991 року, відразу після проголошення незалежності держави. Проте в окремі періоди перевага надавалась податку на доходи. Підтвердженням цього є розвиток податкового законодавства України в 1991-1995 рр. Протягом цього періоду відповідний фінансово-правовий акт неодноразово удосконалювався, вносилися певні корективи в об'єкт оподаткування.

Ставка податку на прибуток в Україні в останні роки залишається незмінною та складає 18% і є однією із найнижчих у Європі.

За результатами податкової реформи в Україні було суттєво змінено порядок справляння податку на прибуток підприємств, що позначилось на особливостях функціонування даного податку та його фіскальному значенні. Нині в Україні вектор реформування механізму справляння податку на прибуток спрямований на перехід від суто фіскальної до стимулюючої системи оподаткування підприємств. Складність цього процесу посилюється передусім тим, що реформування відбувається в умовах економічної кризи, що породжує дефіцит державних фінансових ресурсів.

Податок на прибуток – це такий вид податку, який використовується в структурній економічній політиці, а також може застосовуватися для підтримки стабілізаційної політики, оскільки він є ефективним засобом автоматичної стабілізації у кейнсіанському значенні, тобто його можна розглядати як активний інструмент макроекономічної політики, що є однією із його важливих позитивних ознак [3].

За допомогою податку на прибуток підприємств можна регулювати: вибір правової форми організації діяльності; напрями розподілу прибутку (накопичення чи споживання); вибір джерел фінансування інвестицій (самофінансування, залучені та позичкові кошти); розподіл матеріальних та трудових ресурсів між окремими галузями економіки; розподіл та перерозподіл валового внутрішнього продукту; темпи економічного зростання на макрорівні [2].

Податок на прибуток є складним в адмініструванні та неоднозначним за економічною природою із всіх прямих податків. Існування прямо пропорційної залежності між розміром прибутку і сумами податку знижує мотивацію виробників щодо об'єктивності визначення бази оподаткування, викликає процеси ухилень від сплати, використання податкових «лазівок» при визначенні податкового зобов'язання.

Отже, податок на прибуток підприємств на сьогодні є одним з найвагоміших із групи прямих податків у податковій системі України. Саме тому покращення сучасного стану справляння даного податку є однією з найважливіших соціально-економічних проблем, від швидкого вирішення яких значною мірою залежить подальший розвиток малого та середнього бізнесу в Україні.

Інформаційні джерела:

1. Мельникова Л.О. Економічна сутність та роль податку на прибуток підприємств у системі державних фінансів України. URL:

<http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/52187/21-Melnikova.pdf?sequence=1>.

2. Проскура К. Напрямки підвищення ефективності та посилення регулюючої функції прибуткового оподаткування. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2013_12%282%29__62.

3. Суходоля М.В. Роль податку на прибуток у стимулюванні розвитку підприємництва в Україні. URL:<http://конференция.com.ua/pages/view/631>.

4. Шорохова Ю. С. Історія виникнення податку на прибуток // Теорія й історія держави і права. – 2015. – С. 112-117.

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Сучок О.С., гр. ОПБ-18-1

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **О.С. Іванишина**
ЗВО МФУ «Державний податковий університет»

Одним з основних завдань економіки України є стимулювання підприємницької діяльності через створення сприятливих умов її оподаткування. У зв'язку з цим, та з метою реалізації державної політики з питань розвитку та підтримки малого підприємництва, ефективного використання його можливостей у розвитку національної економіки у свій час було прийнято Указ Президента України від 3 липня 1998 р. «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва», яким запроваджено справляння єдиного податку суб'єктами малого підприємництва [3].

Теоретико-методологічні основи оподаткування суб'єктів малого бізнесу досліджувались багатьма вітчизняними науковцями, зокрема: Андрущенко В.Л., Костіна Н.М., Судомир Н.Б., Кміть В.М., Фурсін О.О., та інші, які аналізували діючу на даний час податкову систему та можливості подальшого реформування.

Розвиток ринкової системи господарювання в Україні пов'язаний зі зростанням підприємницької активності в усіх сферах економіки. Одним із перспективних напрямів дії конкурентно-ринкового середовища є розвиток малого бізнесу.

Сьогодні в Україні підприємства малого бізнесу виступають елементом структурної перебудови регіональної економіки, сприяють підвищенню доходів місцевих бюджетів. Основним фінансовим інструментом, що регулює взаємовідносини малого бізнесу з державою, залишається його оподаткування – законодавчо